

The background features a dark red gradient with various chemical structures and molecular diagrams. A prominent glowing yellow horizontal line runs across the middle of the page. The text is centered in the lower half of the image.

Препоруке за менторе и докторанде
Универзитет у Источном Сарајеву

Препоруке за менторе и докторанде

Студије трећег циклуса (докторске студије) представљају највиши степен формалног образовања, а циљ је стицање научног звања доктора наука израдом и одбраном докторске дисертације. Сва питања од значаја за студије трећег циклуса које се организују и изводе на Универзитету у Источном Сарајеву регулисани су Правилником о студирању на трећем циклусу студија на Универзитету у Источном Сарајеву. Такође, чланице Универзитета могу својим актима додатно регулисати правила студирања на трећем циклусу студија.

За разлику од осталих циклуса високог образовања, код којих је фокус примарно више усмјерен на учење и успјех у настави, окосницу студија трећег циклуса чини истраживање. Стога, веома важну компоненту студија трећег циклуса чини однос између ментора и докторанда. Може се рећи да успјех студија трећег циклуса произлази из интеракција између ментора и докторанда. Ово је јединствен двосмјерни однос, који је најуспешнији када обје стране приступе процесу са сличним очекивањима и посвећеношћу. Очекивања ментора су да студенти виде менторство као прилику за учење, усвајање нових знања, техника, професионалних и других вјештина као што су флексибилност, добра комуникација, креативност, тимски рад, професионалност, посвећеност, одговорност и сл. Са друге стране, ментори би требало да помажу докторанду, покажу бригу за добробит докторанда, његов академски развој и професионални успјех, како би они постали висококвалификовани стручњаци у својој области и потпуно се интегрисали у научну заједницу.

Узимајући у обзир значај односа ментора и докторанда за успјешан докторски рад, креиране су ове препоруке, које не представљају готова правила већ помоћ менторском праћењу докторанда током студија. Однос између ментора и докторанда може бити различито конципиран, у зависности од потреба ментора и докторанда. Препоруке које су овдје наведене могу се прилагодити стварној ситуацији и представљају основу за дискусију и развој нових приједлога.

Препоруке:

- Ментор има обавезу праћења докторанда, што се може остварити преко индивидуалних консултација нпр. једном мјесечно, а у каснијим фазама и чешће.
- Између ментора и докторанда треба да буду транспарентни односи, да се јасно зна шта се очекује од докторанда, али и обратно, како би се спријечили неспоразуми.
- Ментор треба да прати докторанда и његов развој. Препоручује се вођење писане евиденције састанака, договора и одлука које су донијете. Циљ је да докторанд постане све независнији у учењу и истраживању, тако да су усмјеравање и вођење од стране ментора временом све мања у корист раста докторандових знања и вјештина.
- Ментор треба докторанду да пружа информације о могућностима пријаве за различите изворе стипендирања које додјељују влада, министарства, привредне и друге организације, као и да да препоруке да ли је пријава за стипендију реална и прикладна академским циљевима и напретку докторанда.

- У случајевима када је ментор докторанду истовремено и претпостављени, потребно је докторанду оставити довољно простора да би могао да заврши докторску тезу.
- Ментор треба да подстиче докторанда да се током студија стручно и научно усавршава, учествује на радионицама, конференцијама, да објављује радове на интернационалном и националном нивоу. Такође, ментор и докторанд треба да се заједнички повезују са другим истраживачима током сусрета на конгресима, различитих посјета и састанака.
- Ментор треба да заједно са докторандом креира тему докторског рада, прати ток истраживања и напредак у раду докторанда и упозна га са приципима добре научне праксе. Са друге стране, докторанд треба да буде упознат са најновијим научним резултатима из области истраживања.
- Ментор и докторанд треба да створе однос међусобног повјерења и узајамног поштовања.
- Ментор треба да, уколико је потребно, мотивише докторанда. Активности ментора нису усмјерене само на стручно савјетовање, већ треба узети у обзир потребе докторанда.
- Докторанд треба да се придржава договорених рокова за предају писаних дијелова рада, а ментор благовремено обезбјеђује повратне информације о предатом писаном дијелу рада (дијелови докторске тезе, докторска теза, дијелови чланака, чланци, приједлози за презентације, постери, кратки сажетци итд.). Одговор ментора треба да буде у року од три до четири недјеље, иако то може да варира у зависности од других рокова и активности ментора, као и дужине и комплексности посла. Ако ће рокови бити пропуштени или ће повратне информације бити одложене, обје стране треба да пруже информације о новом очекиваном временском оквиру, прије него што је рок прекорачен.
- Ментор треба да да коментаре на рад докторанда тако да они буду видљиви докторанду, а не само да коригују текст. На тај начин докторанд може да учи директно од ментора (нпр. ментор треба да да објашњење за своје измјене или да поставља питања о којима би докторанд требало да размишља).
- Ментор треба да пружи прилику докторанду да преузме значајну улогу у пројектима и научним радовима.
- Ментор са докторандом треба да разговара о дугорочним циљевима и плановима, а не само о текућим пројектима. Ментор може да укључи докторанда у писање научних публикација (поглавља књига, монографија, или чланака, у рецензирање чланака итд.)
- Ментор и докторанд су током сарадње дужни да се придржавају свих моралних и етичких норми прописаних актима Универзитета, те општих начела академске заједнице.
- Уколико дође до потешкоћа у сарадњи између ментора и докторанда, потребно их је покушати ријешити разговором. У појединим случајевима уколико није могуће наставити сарадњу, треба размотрити могућност прекидања менторског односа уз обострано разумијевање.
- Ментор треба да има једнак третман за сваког докторанда без обзира на пол, етничку припадност, вјеру, земљу поријекла или сексуалну оријентацију.